TURKİSTON

ILK O’RTA ASRLARDA:

TARIX VA TARIXİY GEOGRAFIYA

(VI–VIII va IX–XIII asrlar)

ORIENTAL UNIVERSITETI “IJTIMOIY-GUMANITAR FANLAR” KAFEDRASI SHAMSIDDIN KAMOLIDDIN USTOZNING 70-YILLIK YUBILEY KONFERENSIYAYSI MAQOLALAR TO‘PLAMI.

TOSHKENT – 2025.

XIX ASR OXIRI - XX ASR BOSHLARIDA TURKISTONDA IJTIMOIY-SIYOSIY JARAYONLAR

Oriental universiteti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasi o‘qituvchisi G.Usmanova

Filologiya va tillarni oqitish (arab tili) ta’lim yonalishi 1-bosqich talabasi Z.Abrorova

Annotatsiya. Ushbu maqolada XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Turkistonda kechgan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar tahlil qilingan. Rossiya imperiyasining mustamlakachilik siyosati natijasida yuzaga kelgan iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy muammolar, mahalliy aholining turmush tarziga ko‘rsatgan ta’siri yoritilgan. Shuningdek, Turkistonda milliy o‘zlikni anglash jarayonining kuchayishi, jadidchilik harakatining shakllanishi va rivojlanishi hamda milliy ozodlik g‘oyalarining tarqalishi masalalari tadqiq etilgan. Maqolada 1916-yilgi milliy-ozodlik qo‘zg‘oloni, 1917-yilgi siyosiy o‘zgarishlar va Turkiston Muxtoriyatining tashkil topishi tarixiy manbalar hamda ilmiy adabiyotlar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari Turkiston xalqlarining mustamlakachilikka qarshi kurashi va milliy davlatchilik g‘oyalarining shakllanishida mazkur davrning muhim ahamiyatga ega bo‘lganligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Turkiston, Rossiya imperiyasi, mustamlakachilik siyosati, jadidchilik, milliy ozodlik harakati, Turkiston Muxtoriyati, milliy o‘zlik, Fevral inqilobi, 1916-yil qo‘zg‘oloni, ijtimoiy-siyosiy jarayonlar.

Аннотация. В данной статье анализируются общественно-политические процессы, происходившие в Туркестане в конце XIX – начале XX века. Рассматриваются социально-экономические и политические последствия колониальной политики Российской империи, а также её влияние на жизнь местного населения. Особое внимание уделено процессам формирования национального самосознания, возникновению и развитию джадидского движения, распространению идей национального освобождения и государственности. На основе исторических источников и научной

литературы исследуются события национально-освободительного восстания 1916 года, политические изменения 1917 года и образование Туркестанской автономии. Результаты исследования показывают, что рассматриваемый период сыграл важную роль в усилении общественно-политической активности населения Туркестана и формировании идей национальной независимости.

Ключевые слова: Туркестан, Российская империя, колониальная политика, джадидизм, национально-освободительное движение, Туркестанская автономия, национальное самосознание, Февральская революция, восстание 1916 года, общественно-политические процессы.

Abstract. This article examines the socio-political processes that took place in Turkestan during the late nineteenth and early twentieth centuries. It analyzes the economic, political, and social consequences of the colonial policy of the Russian Empire and its impact on the lives of the local population. Particular attention is paid to the formation and development of the Jadid movement, the growth of national consciousness, and the emergence of national liberation ideas. Based on historical sources and scholarly literature, the study investigates the 1916 national liberation uprising, the political changes of 1917, and the establishment of the Turkestan Autonomy. The findings demonstrate that this period played a significant role in strengthening socio-political activity, shaping national identity, and promoting the ideas of national statehood among the peoples of Turkestan.

Keywords: Turkestan, Russian Empire, colonial policy, Jadid movement, national liberation movement, Turkestan Autonomy, national identity, national statehood, February Revolution, socio-political processes.

XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Turkiston o‘lkasi murakkab ijtimoiy-siyosiy jarayonlar kechgan hududlardan biri hisoblanadi. Bu davrda Rossiya imperiyasining mustamlakachilik siyosati natijasida o‘lkaning siyosiy boshqaruv tizimi, iqtisodiy hayoti va ijtimoiy munosabatlarida tub o‘zgarishlar yuz berdi. Mahalliy aholining yer-suv munosabatlaridagi huquqlari cheklanib, iqtisodiyot bir tomonlama rivojlantirildi hamda Turkiston imperiyaning xomashyo bazasiga

aylantirildi. Bunday holat aholining turmush darajasiga salbiy ta’sir ko‘rsatib, ijtimoiy tengsizlik va norozilik kayfiyatlarining kuchayishiga sabab bo‘ldi.

XX asr boshlariga kelib Turkistonda milliy o‘zlikni anglash jarayoni jadallashdi. Ayniqsa, jadidchilik harakatining vujudga kelishi va rivojlanishi mahalliy ziyolilar tomonidan xalqni ma’rifatli qilish, zamonaviy bilimlarni targ‘ib etish hamda milliy taraqqiyot g‘oyalarini ilgari surishga xizmat qildi. Birinchi jahon urushi yillarida mustamlakachilik siyosatining yanada kuchayishi, iqtisodiy qiyinchiliklar va 1916-yilgi mardikorlikka safarbar etish haqidagi farmon xalq ommasining noroziligini keskin kuchaytirib, milliy-ozodlik harakatlarining faollashuviga olib keldi.

1917-yilda Rossiyada sodir bo‘lgan Fevral inqilobi va undan keyingi siyosiy voqealar Turkiston xalqlari uchun yangi imkoniyatlarni yuzaga keltirdi. Natijada o‘lkada milliy davlatchilik g‘oyalari rivojlanib, Turkiston Muxtoriyatini tashkil etish yo‘lidagi harakatlar kuchaydi. Ushbu jarayonlar Turkiston tarixida milliy uyg‘onish va mustaqillik g‘oyalarining shakllanishida muhim o‘rin tutadi.

Mazkur maqolaning maqsadi XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Turkistonda yuz bergan ijtimoiy-siyosiy jarayonlarni tahlil qilish, Rossiya imperiyasining mustamlakachilik siyosatining oqibatlarini yoritish hamda milliy ozodlik harakatlari va jadidchilikning tarixiy ahamiyatini ochib berishdan iborat.

Mazkur tadqiqotda XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Turkistonda yuz bergan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar tarixiylik, xolislik va tizimlilik tamoyillari asosida o‘rganildi. Tadqiqotning manbaviy asosini O‘zbekiston Milliy arxivi hujjatlari, Turkiston general-gubernatorligi ma’muriy materiallari, davriy matbuot nashrlari hamda mavzuga oid ilmiy adabiyotlar tashkil etadi.

Tadqiqot jarayonida tarixiy-qiyosiy, tahliliy va retrospektiv metodlardan foydalanildi. Tarixiy-qiyosiy metod yordamida Turkistondagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlarning Rossiya imperiyasi mustamlakachilik siyosati bilan o‘zaro bog‘liqligi tahlil qilindi. Retrospektiv metod asosida jadidchilik harakati, milliy ozodlik kurashlari va Turkiston Muxtoriyati tashkil topishining tarixiy shart-sharoitlari o‘rganildi. Shuningdek, arxiv hujjatlari va ilmiy manbalarni tahlil qilish

orqali o‘lkadagi iqtisodiy, siyosiy hamda ijtimoiy o‘zgarishlarning mohiyati ochib berildi.

Tadqiqot davomida tarixiy manbalardagi ma’lumotlar o‘zaro solishtirilib, ularning ilmiy ishonchliligi baholandi hamda Turkiston xalqlarining milliy o‘zlikni anglash jarayonlari va siyosiy faolligining o‘sish omillari aniqlashtirildi.

Mazkur tadqiqotda XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Turkistonda kechgan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar Rossiya imperiyasi mustamlakachilik siyosatining ta’siri nuqtai nazaridan kompleks tarzda tahlil qilindi. Tadqiqot natijasida mustamlakachilik siyosati, jadidchilik harakati va milliy ozodlik kurashlari o‘rtasidagi o‘zaro bog‘liqlik tarixiy manbalar asosida yoritildi. Shuningdek, Turkiston Muxtoriyatining tashkil topishi milliy davlatchilik g‘oyalarining amaliy ifodasi sifatida baholanib, uning Turkiston xalqlarining siyosiy tafakkuri va milliy o‘zligini shakllantirishdagi o‘rni ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Tadqiqot natijalaridan O‘zbekiston tarixi, Turkiston tarixi, Jadidchilik tarixi, Milliy davlatchilik tarixi va Ijtimoiy-siyosiy jarayonlar fanlarini o‘qitishda foydalanish mumkin. Maqola materiallari oliy ta’lim muassasalari talabalari, magistrantlari va tadqiqotchilari uchun qo‘shimcha ilmiy manba vazifasini bajaradi. Tadqiqot natijalari Turkiston tarixida milliy uyg‘onish va milliy davlatchilik g‘oyalarining shakllanish jarayonlarini chuqurroq o‘rganishga hamda tarixiy xotirani mustahkamlashga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Turkistonda kechgan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar Rossiya imperiyasining mustamlakachilik siyosati bilan bevosita bog‘liq bo‘lganligini ko‘rsatadi. Turkiston hududining Rossiya imperiyasi tarkibiga kiritilishi natijasida o‘lkaning siyosiy boshqaruv tizimi tubdan o‘zgartirildi. General-gubernatorlik boshqaruv tizimining joriy etilishi mahalliy aholining davlat boshqaruvidagi ishtirokini keskin cheklab, barcha muhim qarorlarning markaz tomonidan qabul qilinishiga olib keldi. Natijada mahalliy aholi siyosiy huquqlardan amalda mahrum bo‘lib, mustamlaka boshqaruvi sharoitida yashashga majbur bo‘ldi.

O‘lkada amalga oshirilgan iqtisodiy siyosat ham Rossiya imperiyasining manfaatlariga xizmat qildi. Turkiston paxta yetishtiruvchi asosiy hududlardan biriga aylantirildi. Paxta maydonlarining kengaytirilishi natijasida g‘alla ekinlari va chorvachilik qisqarib, oziq-ovqat mahsulotlari taqchilligi yuzaga keldi. Mahalliy dehqonlar yuqori soliq yuklari ostida qoldi, banklardan olingan qarzlarning ortishi esa ularning iqtisodiy ahvolini yanada og‘irlashtirdi. Tadqiqot davomida tahlil qilingan manbalar paxtakor dehqonlarning katta qismi qarzdorlik tufayli o‘z xo‘jaliklarini yo‘qotganligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, temir yo‘llarning qurilishi va savdo aloqalarining kengayishi asosan imperiya manfaatlariga xizmat qilgan bo‘lib, mahalliy aholining iqtisodiy manfaatlarini to‘liq ta’minlay olmadi.

Ijtimoiy sohada ham jiddiy muammolar yuzaga keldi. Bir xil malaka va tajribaga ega bo‘lgan mahalliy ishchilarning mehnatiga rus ishchilariga nisbatan ancha kam haq to‘langan. Bunday tengsizlik mahalliy aholi orasida norozilik kayfiyatining kuchayishiga sabab bo‘ldi. Shuningdek, Rossiya sanoati mahsulotlarining Turkiston bozorlariga keng kirib kelishi natijasida an’anaviy hunarmandchilik tarmoqlari inqirozga uchradi. Ko‘plab hunarmandlar o‘z kasbini tark etishga majbur bo‘ldi, bu esa ishsizlik va qashshoqlikning ortishiga olib keldi.

XX asr boshlarida Turkistonda milliy ong va siyosiy tafakkurning rivojlanishida jadidchilik harakati muhim rol o‘ynadi. Jadidlar ta’lim tizimini isloh qilish, zamonaviy bilimlarni targ‘ib etish va milliy taraqqiyot g‘oyalarini ommalashtirish orqali jamiyatda yangi dunyoqarashni shakllantirishga harakat qildilar. Jadid matbuoti, yangi usul maktablari va ma’rifiy faoliyat natijasida aholining siyosiy va ijtimoiy faolligi ortib bordi. Bu esa milliy o‘zlikni anglash jarayonining jadallashishiga hamda mustaqillik g‘oyalarining shakllanishiga zamin yaratdi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, Birinchi jahon urushi Turkistonning ijtimoiy-iqtisodiy ahvolini yanada murakkablashtirdi. Urush ehtiyojlari uchun resurslarning safarbar qilinishi, narx-navoning keskin oshishi va oziq-ovqat taqchilligi aholi turmush darajasining pasayishiga olib keldi. Ayniqsa, 1916-yil 25-iyunda qabul qilingan mahalliy aholini front ortidagi ishlarga safarbar qilish

to‘g‘risidagi farmon keng xalq ommasining keskin noroziligini keltirib chiqardi. Natijada Turkistonning ko‘plab hududlarida ommaviy qo‘zg‘olonlar yuz berdi. Mazkur qo‘zg‘olonlar mahalliy aholining mustamlakachilik siyosatiga qarshi noroziligini yaqqol namoyon etdi hamda milliy ozodlik harakatining yangi bosqichini boshlab berdi.

1917-yil Fevral inqilobidan keyin Turkistonda siyosiy vaziyat keskin o‘zgardi. Rossiya imperiyasida monarxiyaning ag‘darilishi o‘lkadagi milliy kuchlarning siyosiy faolligini oshirdi. Jadidlar, musulmon tashkilotlari va boshqa siyosiy guruhlar Turkistonning kelajagi masalasida faol pozitsiyani egallay boshladilar. Muxtoriyat g‘oyasi keng ommalashib, mahalliy aholi orasida qo‘llab-quvvatlandi. Bu davrda tashkil etilgan siyosiy va jamoat tashkilotlari Turkistonning siyosiy maqomini qayta ko‘rib chiqish masalasini kun tartibiga olib chiqdi.

1917-yil noyabr oyida Qo‘qon shahrida bo‘lib o‘tgan Turkiston musulmonlarining favqulodda IV qurultoyi Turkiston tarixidagi muhim siyosiy voqealardan biri bo‘ldi. Qurultoyda Turkiston Muxtoriyatini tashkil etish to‘g‘risida qaror qabul qilinib, milliy davlatchilik g‘oyalarini amaliyotga tatbiq etishga urinish amalga oshirildi. Muxtoriyat hukumati tarkibiga turli millat va ijtimoiy qatlam vakillarining jalb etilishi uning demokratik tamoyillar asosida shakllantirilganligini ko‘rsatadi. Biroq siyosiy vaziyatning murakkabligi va bolsheviklar hokimiyatining qarshiligi sababli Turkiston Muxtoriyati uzoq faoliyat yurita olmadi.

Shunday bo‘lsa-da, Turkiston Muxtoriyati milliy davlatchilik tarixida muhim bosqich sifatida baholanadi. U Turkiston xalqlarining o‘z taqdirini mustaqil belgilashga bo‘lgan intilishlarini namoyon etdi hamda keyingi davrlardagi milliy ozodlik harakatlari uchun siyosiy va g‘oyaviy asos bo‘lib xizmat qildi. Tadqiqot natijalari Turkistonda yuz bergan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar mintaqada milliy uyg‘onish, siyosiy faollik va davlatchilik g‘oyalarining shakllanishida hal qiluvchi ahamiyat kasb etganligini ko‘rsatadi.

XIX asr oxiri – XX asr boshlarida Turkistonda kechgan ijtimoiy-siyosiy jarayonlar mintaqa tarixida muhim o‘rin tutadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatdiki, Rossiya imperiyasining mustamlakachilik siyosati Turkistonning siyosiy, iqtisodiy

va ijtimoiy taraqqiyotiga sezilarli ta’sir ko‘rsatgan. O‘lkaning xomashyo bazasiga aylantirilishi, soliq yukining ortishi, yer munosabatlaridagi o‘zgarishlar hamda mahalliy aholining siyosiy huquqlarining cheklanishi jamiyatda norozilik kayfiyatlarining kuchayishiga sabab bo‘lgan.

Tahlillar natijasida Turkistonda milliy o‘zlikni anglash jarayonlari ayniqsa XX asr boshlarida jadallashgani aniqlandi. Jadidchilik harakati milliy uyg‘onishning muhim omili sifatida maydonga chiqib, ma’rifat, taraqqiyot va milliy davlatchilik g‘oyalarining shakllanishiga xizmat qilgan. Jadidlarning ma’rifiy va siyosiy faoliyati natijasida aholi orasida milliy manfaatlarni anglash va zamonaviy taraqqiyot yo‘lini tanlashga bo‘lgan intilish kuchaydi.

Birinchi jahon urushi yillarida yuzaga kelgan iqtisodiy qiyinchiliklar, oziq-ovqat taqchilligi va 1916-yilgi mardikorlikka safarbar etish haqidagi farmon Turkiston xalqlarining mustamlakachilik siyosatiga qarshi ommaviy noroziligini yanada kuchaytirdi. Natijada yuzaga kelgan qo‘zg‘olonlar xalqning ozodlik va adolatga bo‘lgan intilishining yorqin namunasiga aylandi.

1917-yilgi Fevral inqilobi Turkiston ijtimoiy-siyosiy hayotida yangi bosqichni boshlab berdi. Siyosiy erkinliklarning nisbatan kengayishi milliy kuchlarning faollashuviga, muxtoriyat va davlatchilik g‘oyalarining rivojlanishiga imkon yaratdi. Turkiston Muxtoriyatining tashkil etilishi esa mintaqa xalqlarining o‘z taqdirini o‘zi belgilashga bo‘lgan intilishining amaliy ifodasi bo‘ldi. Garchi mazkur muxtoriyat uzoq faoliyat yuritmagan bo‘lsa-da, u milliy davlatchilik tarixida muhim siyosiy tajriba sifatida alohida ahamiyat kasb etdi.

Umuman olganda, XIX asr oxiri – XX asr boshlaridagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar Turkistonda milliy uyg‘onish, siyosiy faollik va mustaqillik g‘oyalarining shakllanishida muhim tarixiy omil bo‘lib xizmat qilgan. Ushbu davr voqealarini o‘rganish bugungi kunda milliy davlatchilik taraqqiyoti, tarixiy xotira va milliy o‘zlikni anglash masalalarini chuqurroq tadqiq etishda muhim ilmiy ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROYHATI

1. Ismoilbek G‘aspirinskiy. Hayot va mamot masalasi. – Toshkent: Ma’naviyat, 2006. – 128 b.

2. Amir Sayyid Olimxon. Buxoro xalqining hasrati tarixi. – Toshkent: Fan, 1991. – 128 b.

3. A’zamxo‘jayev S. Turkiston muxtoriyati: milliy-demokratik davlatchilik qurilish tajribasi. – Toshkent: Ma’naviyat, 2000. – 224 b.

4. A’zamxo‘jayev S. Turkiston muxtoriyati – jadidlar milliy-demokratik davlatchilik g‘oyalarining amaldagi ifodasi // Jadidchilik: islohot, yangilanish, mustaqillik va taraqqiyot uchun kurash. – Toshkent: Universitet, 1999. – B. 150–162.

5. Ziyoyev H. Turkistonda Rossiya tajovuzi va hukmronligiga qarshi kurash. – Toshkent: Sharq, 1998. – 480 b.

6. Umarov A.I. Kulturnaya jizn Ferganskoy doliny vo vtoroy polovine XIX – nachale XX vv.: Avtoref. diss. … kand. ist. nauk. – Tashkent, 1985. – 24 s.

7. Istoriya Kokanda (s momenta prisoedineniya Sredney Azii k Rossii do nastoyashchego vremeni). – Tashkent: Fan, 1984. – 240 s.

8. Sodiqov X.D. Kolonialnaya politika tsarizma v Turkestane i borba za natsionalnuyu nezavisimost v nachale XX veka: Avtoref. diss. … dokt. ist. nauk. – Tashkent, 1994. – 48 s.

9. Yoqubov B. Farg‘ona vodiysida sovet hokimiyatini o‘rnatish uchun kurash. – Toshkent: Qizil O‘zbekiston, 1954. – 96 b.

10. Dolimov U. Ishoqxon Ibrat. – Toshkent: Sharq, 1994. – 96 b.

11. Niyoziy H.H. Faqirlik nimadan hosil bo‘lur? // Sadoyi Turkiston. – 1914. – 10-avgust.

12. Qosimbekov K.F. Turkistonda milliy ozodlik harakatlari tarixi. – Toshkent: Fan, 2002. – 320 b.

13. O‘zbekiston Milliy arxivi, I-19-fond, 1-ro‘yxat, 7168-ish. 8051-ish. 9699-ish. 9832-ish.

14. O‘zbekiston Milliy arxivi, I-276-fond, 1-ro‘yxat, 900-ish. 901-ish. 905-ish.

15. O‘zbekiston Milliy arxivi, I-461-fond, 1-ro‘yxat, 1312-ish. 1933-ish.

16. O‘zbekiston Milliy arxivi, I-1-fond, 4-ro‘yxat, 1278-ish.

62. Kalandarova F.A. - “TARIXI SALOTINI MANG‘ITIYA” ASARIDA TARIXIY GEOGRAFIYAGA OID MA`LUMOTLAR
63. Mahmuda Zokirova Ravshan qizi - BRITANIYA OROLLARIDAGI JOY NOMLARI ORQALI TARIXIY, IJTIMOIY VA TILSHUNOSLIK MANBALARNI O‘RGANISH
64. Karimboyeva Salomatxon Isaboyevna - FARG‘ONA VODIYSI O‘ZBEKLARI MODDIY MADANIYATIGA DOIR QARASHLAR TAHLILI
65. Sattarov Ulug‘bek, Rahimjonova Nozima – ARAB XALIFALIGI DAVRI TARIXI VA TARIXIY GEOGRAFIYASI
66. Baxtiyorova Ruxshona Sodiqjon qizi – QARLUQLARNING JOYLASHUVI VA TARIXIY GEOGRAFIYASI
67. Kadirov Farhod Mamarajabovich - DUNYO MIQIYOSIDA TURIZMNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA UNING SAMARQAND TURIZM SALOHIYATIDAGI AKS ETTIRILISHI

TARIXIY TOPONIMIKA: JOY NOMLARI

68. Ш. С. Камолиддин - **Турон топоними илк Сосонийлар даврида**
69. Xolmatova Umida. - QANG’ DAVLATI TASHKIL TOPISHI BO’YICHA FIKRLAR TAHLILI
70. Дуйшеев Женишбек Аматысакович - ИСТОРИЧЕСКАЯ ТОПОНИМИКА РЕГИОНОВ АЛТАЙ И АЛА-ТОО (ПАРАЛЛЕЛИ)
71. Сандибоев Алишер Назарбекович - ИЛК ВА РИВОЖЛАНГАН ЎРТА АСРЛАРДА КУШОНИЯ ШАҲРИНИНГ ТАРИХИЙ ТОПОГРАФИЯСИ ВА ЛОКАЛИЗАЦИЯ МАСАЛЛАРИ
72. Arzu Bebirova - İSLAM FETHLERİNDEN HAREZMŞAHLAR DÖNEMİNE KADAR GENCE ŞEHRİ
73. Qo‘ldashev Sherali Temiralievich - “POP” ATAMASI HAQIDA
74. Kabulov Rustam Jumaniyozovich – QASHQADARYO VILOYATIDA URUG‘ NOMLARI BILAN BOG‘LIQ TOPONIMLAR
75. Abdullayeva Nasiba Arabovna - Tarixiy toponimika va Farg‘ona vodiysi joy nomlarining shakllanishi
76. Сайдуллаев Гуламжон Авзарович - ТОПОНИМЫ В ПУТЕВЫХ ЗАМЕТКАХ ВАСИЛИОСА ВАТАТЗИСА «ПЕРЕТИГОН». КРАТКИЙ ОБЗОР.
77. Bekmuradov Sanjar Tursunmamatovich – OLMALIQ SHAHRI TARIXIY GEOGRAFIYASI

ETNOGENEZ VA ETNIK TARIX MASALALARI

78. Raximbayev Xurmat Xursand o’g’li - XII – XIII ASRLAR XORAZM ANUSHTEGINIYLAR DAVRI ETNOSIYOSIY JARAYONLARIDA DASHTI QIPCHOQ.
79. Solijonov Otabek Ulug‘bek o‘g‘li - ETNIK TARIXNI O‘RGANISH KONSEPSIYALARI: TARIXSHUNOSLIKDA ETNOGENEZ MUAMMOSI

80. Shodiyorov Umrzoq Ibodullo o‘g‘li - “NUROBOD TUMANI ETNOIQTISODIYOTINING SHAKLLANISHI VA RIVOJLANISHI: TARIXSHUNOSLIK VA MANBASHUNOSLIK TAHLILI”
81. Abduvohidov Dilshod Narbotirovich - O‘ZBEK XALQINING ETNOGENEZI VA ETNIK TARIXIGA OID MUHIM MANBALAR
82. Xaydarova Ro‘zixon - ALISHER NAVOIY NOMIDAGI O`ZBEKISTON MILLIY KUTUBXONASI FONDLARIDA ETNOGENEZ VA ETNIK TARIX MASALALARI
83. Usmanova Gulxumor Saidakbarovna, Abrorova Zulfiya - XIX ASR OXIRI - XX ASR BOSHLARIDA TURKISTONDA IJTIMOIY-SIYOSIY JARAYONLAR

Aral
Bukara
Morv
Kyws